

periostbladen in het te sluiten schedeldefect plaatst. De uitkomst is vaak voortreffelijk; somtijds mislukt de sluiting, wat schrijvers dan aan fouten in de techniek toeschrijven. In 3 dergelijke gevallen, bij welke later het beenstukje weer moest worden weggenomen, bleek nu vanuit het omliggende beenvlies een krachtige beennieuwvorming te zijn uitgegaan, waartoe het ingebrachte beenstuk de kalkzouten had geleverd. Dit ziet men noch na gebruik van metalen of ivoren platen optreden, noch na sluiten met stukken rib of tibia enz.. Daarom verdient deze methode, die bovendien goedkoop is, de voorkeur boven de andere. Lezenswaardig artikel.

A. SALMON. *Le syndrome infundibulaire dans un cas de tumeur du 3^e ventricule.* — Als „syndrome infundibulaire” beschrijven CLAUDE en LHERMITTE een trias van verschijnselen, dat zij waarnamen bij een geval van gezwel van den derden ventrikel en het infundibulum (de hypophysis was normaal), n.l. 1°. circulatiestoornis (tachycardie, arhythmie), 2°. stoornis in den slaap (aanvallen van slapeloosheid) en 3°. stoornis in de regeling van het water in het organisme (polyurie, polydipsie). SALMON bestrijdt hen uitvoerig; zijns inziens hangen deze verschijnselen ongetwijfeld met de hypophysis samen. Bij alle hersenaandoeningen, bij welke direct of indirect de derde ventrikel en het infundibilum gedrukt worden, vindt men afwijkingen in de hypophysis, in het bijzonder in den lobus posterior (CUSHING, MARINESCO, GOLDSTEIN e. a.). In het geval van CLAUDE en LHERMITTE wordt niet over histologisch onderzoek van de klier gesproken.

J. COTTET. *La méthode sphygmomanométrique auscultatoire (Etude technique).* — In bijzonderheden wordt de methode van KOROTKOW uiteengezet. COTTET vindt het verkeerdt, dat men hiervoor een phonendoscoop gebruikt; hij beveelt een gewonen stethoscoophoorn aan van hoogstens 2 cM. middellijn. Hij is van oordeel, dat deze eenvoudige methode juistere uitkomsten geeft dan die van RIVA-ROCCI of van MAREY.

HALLER. *Des ostéites fistulisées, suite de blessure par projectiles de guerre (Etude clinique et thérapeutique).* — Lezenswaardig, niet kort samen te vatten artikel.

P. SMIT.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Preuves Médicales du Miracle, Etude clinique par Dr. LE BEC, Chez Vve TARDY-PIGELET et Fils à Bourges 1917.

Preuves Médicales du Miracle, par le docteur LE BEC, chirurgien de l'hôpital St. Joseph de Paris, Président général de la Société de S. Luc, S. Côme et S. Damien. En vente à la librairie de la Grotte de Lourdes; dit op den omslag. Aan de binnenzijde een nihil obstat van FR. JANVIER o. p. censor, een imprimatur van kardinaal AMETTE. Vervolgens een opdracht aan „son éminence le cardinal GRANITO DE BELMONTE”, bisschop van Albano, dan een brief van dezen aan dr. LE BEC, dan weer een schrijven van den auteur aan een anderen kerkvorst, Monseigneur SCHOEPPFER, bisschop van Tarbes en Lourdes en ten slotte nog een dank aan Monseigneur BOUDURHON, „supérieur de St. Louis des Français, ancien professeur de droit canon à Paris”. Dit alles dus geen gewoon begin voor een boek, dat door zijn schrijver toch ook „étude clinique” genoemd wordt.

Daarbij wordt ons in den beginne reeds verkondigd, dat dit een werk is, geschreven tot verdediging van het geloof en tot eere van Notre-Dame de Lourdes, uit ambitie om de waarheid aan te toonen tot aansporing voor collega's, christen-artsen, hun aandacht te wijden aan deze groote physiologische vraagstukken, waaraan men zoo schitterend de tusschenkomst van een bovennatuurlijke kracht ziet uitkomen.

Dit vooropgezette doel tracht nu de schrijver te bereiken door algemeene uiteenzetting en door mededeeling van enkele zeer treffende genezingen van varices, beenbreuken, spondylitis, ulcus cruris, lupus, pes equinus, peritonitis tuberculosa, fistula intestini, carcinoma recidivans en tuberculosis pulmonum, alle te Lourdes geschied.

In het, als wij het zoo mogen noemen, theoretische gedeelte zijner studie zet hij uiteen, hoe de bovennatuurlijke genezingen in strijd zijn met de physiologische wetten en juist daarom zoo door de geneeskundigen worden bestreden. Maar, vraagt hij zich af, omdat wij die wetten eerbiedigen en het ons onmogelijk is er iets tegen te doen, is het daarom onmogelijk aan God?

Als ter verduidelijking voegt hij er dit aan toe. De anatomen hebben opgemerkt, dat de lengtegroei der beenderen door de epiphysaire kraakbeenlaag ophoudt tegen het 25ste levensjaar. Waarom deze leeftijdsgrens bestaat, daarvan weten wij niets. Als de Schepper deze grens gesteld heeft, zou diezelfde Schepper dan onmachtig zijn ervan af te wijken? Misschien, omdat wij, geneeskundigen, deze anatomische wet hebben geformuleerd en omdat wij niet in staat zijn er veranderingen in te doen optreden? Wat zou dan wel de kracht zijn, die God zou kunnen verhinderen om op een andere wijze te werk te gaan?

In deze eenvoudige redeneering uit het begin van het boek ligt eigenlijk de sleutel voor het geheele verdere betoog der volgende 150 bladzijden.

Aangenomen, dat in Lourdes wonderbaarlijke genezingen gebeuren, dan is, hoe grooter verschil men kan aantoonen tusschen deze voorvallen met den gewonen gang van zaken, hiermee des te sprekender bewijs geleverd van het feit, dat de Goddelijke almacht hier getuigenis van haar groote genade geeft.

Wanneer een oude beenbreuk plotseling in het badwater geneest, dan rekent de schrijver uit, hoeveel kalk er wel noodig is, tot vorming van voldoende callus, dan zet hij verder uiteen, dat deze hoeveelheid niet in het bloed aanwezig is, en ook niet door het bloed opeens van elders uit het lichaam kan zijn weggehaald en heeft dan daarmee bewezen, dat geen natuurkracht, doch slechts het Goddelijke scheppingsvermogen hierbij gewerkt kan hebben. Wanneer uitgebreide varices aan de beenen even plotseling spoorloos verdwijnen, of wanneer onder eenvoudige compressen met het water van Lourdes een groot aangezichtsepitheloom in een enkel uur glad geneest, dan wordt op gelijke wijze de redeneering opgezet en gesloten.

Om de zaak zoo wetenschappelijk mogelijk te maken, wordt ook zorgvuldig overwogen, welke rol het water van Lourdes zelf misschien bij deze genezingen zou kunnen spelen. Maar wij vernemen, dat de scheikundige samenstelling is, als die van ander zuiver water in bergstreken, waar de bodem rijk aan kalk is, dat het water geen radioactieve eigenschappen bezit en dat de temperatuur schommelt tusschen 12° en 14°, zoo koud dus, dat klinische toepassing van onderdompeling in water van die temperatuur eer verergering dan genezing van vele ziekten zou doen vreezen.

Suggestie kan buiten beschouwing gelaten worden, omdat deze

slechts werkzaam is bij ziekten van nerveuzen aard en al dezulke door het „Bureau des Constations” te Lourdes, overeenkomstig den reeds vóór 200 jaar door paus BENEDICTUS XIV uitgesproken regel, geheel niet worden vastgelegd.

Doch niettegenstaande al deze geleerde uiteenzettingen, die op wetenschappelijke manier het bewijs voor het mirakel moeten leveren, is en blijft, voor mij althans, de oplossing in deze gegeven door het woord van PAULUS aan de Hebreëen: „Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der dingen, die men niet ziet. Door het geloof verstaan wij, dat de wereld door het woord Gods is toebereid, alzoo, dat de dingen, die men ziet, niet geworden zijn uit dingen, die gezien worden”. Uit zulk gezichtspunt is de groote aantrekkingskracht, die een bedevaartplaats als Lourdes op zoovele lijdenden uitoefent, veel meer dan door geneeskundige debatten verklaarbaar, evenals de ontwijfelbare heilgevolgen, die daar bereikt worden en waarover wij artsen ons zeker toch allerminst verbazen. Zoo één bijbeltekst zegt ons meer, dan de bespreking van een dozijn ziektegevallen. Bijgeenzocht uit het materiaal van meer dan 40 jaar, dus uit een aantal van 80000 toegestroomde zieken, zouden deze luttele gevallen den ongeloovigen zelfs tot oneerbiedige vergelijkingen kunnen verleiden met een ongunstig kansspel.

In dezen gedachtengang acht ik het dan ook van weinig nut meer of minder zwaarwichtige wetenschappelijke bedenkingen tegen deze gevallen afzonderlijk uit te ziften; bij den een te wijzen op het ontbreken van gewichtige gegevens, bij een ander op den langen tijd, verlopen tusschen de laatste geneeskundige contrôle en de wonderbare genezing, bij een derde de getuigen te wraken of wel op de moeilijkheden eener juiste diagnose te wijzen. Voor mij is zulk een werk onvruchtbaar; langs wetenschappelijken weg kan men, naar mijn overtuiging, het wonder evenmin ontkennen als bewijzen. De geloovige heeft geen bewijs van noode, hij gelooft; de ongelooovige laat zich niet overtuigen. Daarin berustte PAULUS ook, reeds zeggende: „Het geloof is niet aller!” En om de twijfelmoedigen door het dispuut te overreden, ook daarvan verwachtte deze zelfde Christen-philosooph slechts weinig nut, oordeelende naar zijn uitspraak: „Dengenen nu, die zwak is in het geloof, neemt aan, maar niet tot twistige zamensprekingen”. Blijkbaar is echter dr. LE BEC niet volkomen van de waarheid dezer woorden van PAULUS overtuigd; waarschijnlijk zou hij, alsdan, zijn boek ongeschreven hebben gelaten.

H. BURGERHOUT.

FEUILLETON.

DE VERGADERING DER VEREENIGING TOT BESTRIJDING
DER TUBERCULOSE,

op Zondag 11 November 1917 te Utrecht.

Zooals ook in dit *Tijdschrift* is aangekondigd, heeft het dagelijksch bestuur der *Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der tuberculose* op Zondag 11 November 11. een vergadering te Utrecht belegd ter bespreking van de in den loop der tijden